

КИРИЛІВСЬКА ЛІКАРНЯ — комплекс пам'яток архітектури. Розташ. на вул. Фрунзе, № 103 у Києві, в істор. місцевості Дорогожичі. Історія К. л. розпочинається 1786, коли за наказом Катерини II ліквідовано Кирилів. монастир, а його споруди передано притулку для військ. інвалідів. Первісну будівлю притулку, що стояла побл. [Кирилівської церкви](#), раніше використовували як келії. 1803 на Пд. садиби монастиря споруджено одноповерх. цегляні корпуси, куди перемістили лікарню для божевільних, що раніше функціонувала на сучас. вул. Костянтинівська, № 6/8. У 1823 на Сх. від Кирилів. церкви замість колиш. келій зведено комплекс із 3-х цегл. споруд (за участі арх. Й. Шарлеманя): двоповерхові корпус для розміщення 4-х офіцерів і 46-ти нижчих чинів та богадільню, між ними — одноповерх. пральню з мезоніном. 1835 інвалід. будинок перетворено на лікарняний заклад із 80-ма ліжками. У 1840–50-х рр. лікарняні корпуси переплановано та добудовано, що дозволило збільшити заг. кількість ліжок до 180-ти. Лікарня та богадільня були підпорядк. Приказу громад. догляду — губерн. установі з питань соц. захисту. Кирилів. церква діяла як лікарняний храм. 1872–76 за проектом інж. Ф. Гешвенда з пд.-зх. боку садиби збудовано комплекс із 9-ти одно- та двоповерх. дерев'яних на цегл. фундаментах корпусів на 104 ліжка, куди переведено лікарню для божевільних. Водночас у сх. частині подвір'я зведено двоповерх. дерев'яну будівлю для богадільні та фельдшер. школи. 1891 на сх. виступі Кирилів. плато за проектом [Я. Кривцова](#) збудовано двоповерх. з підвалом цегл. корпус терапевт. відділ. на 32 ліжка, 1897 за проектом [Г. Антоновського](#) — корпус для хірург. і гінекол. відділень (складається з двох об'єктів: П-подіб. двоповерхового з підвалом та Н-подіб. двоповерхового; з'єднані заокругленим у плані приміщенням операційних). На поч. 20 ст. їх з'єднано з боку сх. торців двоповерх. цегл. прибудовою. У 1890-х рр. арх. [О.](#)

[Кобелів](#) побл. схилу на Пн. садиби звів каплицю з приміщенням для моргу (1902), а у зх. частині ділянки — змішану одноповерх. на цокол. поверсі споруду інфекц. корпусу на 60 ліжок. 1907 у пд. частині території влаштовано нові цегл. служб. приміщення — пекарню, кухню, пральню, електростанцію. 1912–13 навпроти зх. фасаду Кирилів. церкви побудовано корпус акушер. клініки Жін. мед. інституту. За межами садиби Кирилів. монастиря при лікарні діяли амбулаторія та акушер.-фельдшер. школа. Під час нім.-фашист. окупації споруди К. л. зазнали знач. пошкоджень. У 1960-х рр. у пд. і зх. частинах садиби побудовано нові великі корпуси стаціонар. відділень, консультац. та реабілітац. центрів. Усі будівлі 1870-х рр. і значну частину старої забудови пд. ділянки втрачено; споруди, зведені 1823, перебудовано. Донині збереглися акушер. клініка Жін. мед. інституту (1912–13), каплиця з моргом (1902), лікарняний корпус (1803), пральня (1823). Протягом існування Кирилів. богадільні в її приміщеннях працювали хірург, уролог [О. Радзівський](#), венеролог [С. Томашевський](#), психіатри та невропатологи [С. Штейнберг](#) (від 1865; перший київ. лікар-психіатр), [П. Нечай](#) (був старшим лікарем), [В. Селецький](#), [І. Сікорський](#). У рад. час заклад був повністю перепрофільований на психоневрол. лікарню. У 1920–30-х рр. — ім. Т. Шевченка, від 1936 — ім. І. Павлова (на тер. лікарні встановлено погруддя вченого). У ній працювали психіатри [В. Протопопов](#), [Б. Маньковський](#), [В. Гаккебуш](#), [Є. Копистинський](#), [Я. Фрумкін](#). До 1936 при психоневрол. лікарні функціонував психіатр. технікум.

Рекомендована література

1. Кальницький М. Кирилівська лікарня // Звід пам'яток історії та культури України: Київ. К., 1999. Кн. 1, ч. 1.

[М. Б. Кальницький](#)

Фотоілюстрації



Бібліографічний опис:

Кирилівська лікарня / М. Б. Кальницький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6336>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).